Cena 60 gr. Цана 60 гр.

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА - КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 35(183) БЕЛАСТОК, 30 ЖНІЎНЯ 1959 ГОДА ГОД IV

XX-ая гадавіна трагічнага верасня

НІКОЛІ БОЛЬШ ВАЙНЫ

Першага верасня міне 20 год ад дня збройнага нападу гітлераўскіх войск на польскую дзяржаву. Дваццаць год таму назад трагічны верасень акрыў жалобаю не толькі польскі народ, але і частку беларускага, украінскага і літоўскага насельніцтва, якое жыло на тэрыторыі Польшчы. Нямала беларусаў і украінцаў змагалася супроць гітлераўскай навалы ў радах польскай арміі.

Не было ніводнага бою з нямецкімі захопнікамі, дзе не лілася б беларуская кроў сумесна з польскай. На Вестэрплятэ пад Кутнам, пад Варшаваю і можна сказаць па цэлай Польшчы, побач з палякамі баранілі нашую зямлю і беларусы, аблівалі яе крывёй і гінулі ў няроўнай барацьбе. Тыя, жыццё якіх не абарвала варожая куля, памашыравалі ў нямецкія лагеры, у няволю, дзе паміраючы ад голаду, пражылі аж да разгрому гітлераўскай арміі. Большай часціцы не давялося аднак дачакаць гэтай радаснай хвіліны.

Толькі з маёй радні, было 3 асобы ў нямецкай няволі, як польскія ваенна - палонныя. Брат дачакаўся вызвалення, якое прынесла Чырвоная Армія, а двух дваюрадных братоў загінула.

Калі прыпамінаем тых, хто дваццаць год назад праліў сваю кроў у супольнай барацьбе, то трэба сказаць, што кроў гэтая не прапала марна. На супольна пралітай крыві за агульную справу вырасла і акрэпла дружба паміж польскім і беларускім народамі.

Няхай супольныя магілы прыпечатуюць назаўсёды дружбу паміж братнімі народамі, каб ніколі больш не паўтарыўся трагічны верасень.

АНДРЭЙ МАЛІНІЧ

ЗАКЛІК

І ВЕРАСНЯ МІНЕ XX-АЯ ГАДАВІНА НАПАДУ ГІТЛЕРАЎСКІХ ВОЙСК НА ПОЛЬСКУЮ ДЗЯРЖАВУ. У СУВЯЗІ З ГЭТЫМ ПА ЎСЁЙ НАШАЙ КРАІНЕ РАСПАЧАЛАСЯ ПАДРЫХТОЎКА ДА АДЗНАЧЭННЯ ГЭТАЙ ГАДАВІНЫ.

У МНОГІХ ГАРАДАХ І ВЁСКАХ АДБУДУЦЦА СХОДЫ, МАНІФЕСТАЦЫІ, ДАКЛАДЫ І. Г. Д. ПАД ЛОЗУНГАМ: «НІКОЛІ БОЛЬШ ВАЙНЫ!»

ЗАКЛІКАЕМ УСЁ БЕЛАРУСКАЕ НАСЕЛЬНІЦТВА ПРЫНЯЦЬ АКТЫЎНЫ ЎДЗЕЛ У АДЗНАЧЭННІ XX-АЙ ГАДАВІНЫ ЗБРОЙНАГА НАПАДУ НА ПОЛЬШЧУ.

Аўтары «Руні» сярод беларускіх настаўнікаў

На семінары беларускіх настаўнікаў у Супраслі адбылася мілая сустрэча з аўтарамі «Руні» — Алесям Барскім і Віктарам Шведам.

Сустрэчу адкрыў яе ініцыятар, кіраўнік семінара тав. Асцілоўскі. У кароткіх словах пазнаёміў ён прысутных з аўтарамі.

Затым са сваімі вершамі выступіў Віктар Швед. Яго верш — «Беласточчына», сустрэўся з бурнымі воплескамі залы.

Алесь Барскі — выступіў з цэлым цыклам лірычна - любоўных вершаў.

Што агульнага можна сказаць аб гэтай сустрэчы? Кожны верш слухачы сустракалі гарачымі воплескамі!

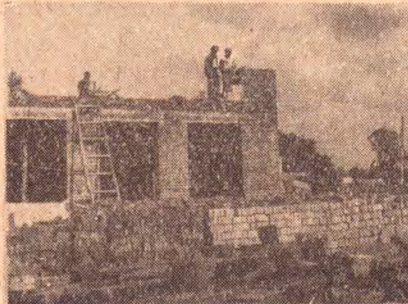
У заканчэнні сустрэчы Алесю Барскаму (Баршчэўскаму) і Віктару Шведу ўручана прыгожыя букеты кветак з пажаданнямі творчых поспехаў на ніве беларускай літаратуры ў Польшчы.

(ся)

Ушанаванне памяці Ольгі Габец

Нядаўна пераіменавана ў Белавежы вуліцу Застава на вуліцу Ольгі Габец. Гэтым самым белавежане ўшанавалі памяць сваёй слаўнай зямлячкі, вядомага дзеяча КПЗБ, якая загінула ў час нямецкай акупацыі.

Расце будынак Беларускага ліцэя ў Бельску

У чэрвені г. г. быў залажаны фундамент пад Беларускі агульнаадукацыйны ліцэй у Бельску Падляскім.

Дзякуючы абавязацельствам, якія прыняў на сябе калектыў будаўнічых Бельскага будаўнічага прадпрыемства, будынак расце як прыславуты грыб пасля дажджу. Гэты найбольшы ў Бельску будынак, будзе аддадзены да эксплуатацыі ў 1962 г.

Размах работ дазваляе меркаваць, што тэрмін будзе датрыманы. Словы прызнання належацца БПП у Бельску, якое вядзе пабудову ліцэя.

На здымку — Будынак беларускага ліцэя пасля трохмесячных прац. (пч)

Пачалося вывучэнне беларускай этнаграфіі

У суботу — 22 жніўня ў памяшканні Галоўнага Праўлення Беларускага таварыства ў Беластоку адбыўся сход членаў Беларускага навуковага гуртка, якія цікавяцца беларускай народнай культурай. На гэты сход быў запрошаны Зыгмунт Цясельскі — сакратар Беластоцкага аддзела польскага людазнаўчага таварыства і Антоні Маславецкі — прадстаўнік Ваяводскага аддзела культуры. Сход вырашыў стварыць Беларускую секцыю пры Беластоцкім аддзеле польскага людазнаўчага

(Працяг на стар. 2)

З карцін беларускіх мастакоў
А. В. Волкаў — Першае верасня. (Масла. 1950 г.)

СВЯТОЧНЫ ДЗЕНЬ

Верасень — гэта незвычайны месяц года. Раніцай, у перш... дзень месяца, вуліцы нашых гарадоў і сёл, як што год запо... няцца патокамі дзетвары, якая пасля двухмесячных каніку... займе ізноў школьныя залы.

Дзень першага верасня, у жыцці нашых дзяцей — вучн... пачатковых і сярэдніх школ, з'яўляецца святочным днём. ... гэты дзень школьнікі пачынаюць навуку ў вышэйшым класе, ... гэта, таксама як і для кожнага з нас — старэйшых, уступлен... ў парог новага жыцця, але толькі тады, калі мінулы год бы... годам плённай працы. І таму з радасцю спяшаецца нашая дзе... вара ў школу, каб ізноў сустрэцца са сваімі сябрамі і з новым... сіламі пачаць вучобу.

Новая вопратка, новыя падручнікі, сшыткі ды яшчэ і нов... адрамантаваныя класы, усё гэта прыдае святочны выгляд. ... колькі радасных уражанняў і спадзяванняў у думках наш... бацькоў! Усе яны мараць аб тым, каб яго сынок ці дачу... ка, былі першымі ў класе — не толькі ў навуцы, але і ў пав... дзінах. І гэта добрыя мары!

Нажаль, частка нашага грамадства, нашых бацькоў, не за... сёды дацэньвае асвету, а нават абыякава адносіцца да школ... Некаторыя сярод нашых бацькоў пасылаюць сваіх дзяцей ... школу надта нерэгулярна, што дрэнна адбіваецца на вучоб... школьніка. Такім чынам гэтыя бацькі робяцца ворагамі сва... уласных дзяцей. Часта яны думаюць, што іх сын, або дачушк... нагоняць страчаныя дні — калі не будзе ў полі пільнай працы. Трэба сказаць, што такія меркаванні памылковыя.

Недасягальныя яны таму, што вучань, які нерэгулярна наве... двае школу, не атрымае поўных ведаў, не навучыцца сістэматычна працаваць.

Шмат клапоціцца нашая дзяржава аб тым, каб маладое пакаленне было як найлепш падрыхтавана да жыцця. Каб умел... яно абслугоўваць машыны нашых фабрык, умела гаспадарыц... у вёсцы. І таму будуе новыя школы і забяспечвае ўсімі прыла... дамі, падрыхтоўвае кадры настаўнікаў. Клопаты нашых шко... льных улад ідуць у напрамку, каб ні адно з дзяцей не было па... за школай. Таму ўсенародны заклік «тысяча школ на тысячагоддзе» абумоўлены нашымі канкрэтнымі ўмовамі. Абавязкам усяго нашага грамадства — падтрымаць гэты заклік, а з другога боку выкарыстаць тыя правы, якія дае нам нашая дзяржава ў галіне асветы.

Памятаць аб гэтым павінна і нашая беларуская грамадскасць на Беласточчыне і скарыстаць усе магчымасці, якія дае нам навучанне ў роднай беларускай мове. Толькі той зможа з шацункам адносіцца да людзей іншай нацыянальнасці, хто навучыўся шанаваць сваё роднае

(Працяг на стар. 2)

Пачалося вывучэнне беларускай этнаграфіі

(Працяг са стар. 1)

таварыства. Навуковым сакратаром секцыі выбраны малады беларускі спецыяліст мгр. Мікалай Гайдук.

Мэтай Беларускай этнаграфічнай секцыі будзе арганізаваны збор фальклора і інфармацый аб беларускай народнай культуры на Беласточчыне. Прыложыць яна таксама ўсе намаганні, каб як мага шырэй зацікавіць польскіх вучэных народнай культурай насельніцтва.

У сучасны момант ужо рыхтуецца выстаўка беларускага народнага мастацтва, якая будзе адкрыта ў другой палове верасня ў Беластоку. Затым, гэтая выстаўка, будзе паказана ў павятовых мястэчках.

Ёсць меркаванні, каб на базе гэтай выстаўкі стварыць у Бельску пачаткі беларускага музея.

Напярэдадні сходу Беларускай этнаграфічнай секцыі надрукавана «Апытальнік да народнага адзення, абутку і аздоб», які напісаў старэйшы беларускі этнограф мгр. Мар'ян Пацюкевіч. «Апытальнікам» будуць карыстацца беларускія настаўнікі і студэнты, якіх цікавіць этнаграфія.

Да гэтага часу створана ўжо два гурткі фальклярыстаў - аматараў з асяроддзя настаўнікаў, у якіх згуртавалася 58 асоб.

24 жніўня Аддзел культуры ВРН і Беларуская секцыя наладзілі этнаграфічную экспедыцыю на Сакольшчыну, у якой прымае ўдзел мгр. Мар'ян Пацюкевіч.

(ся)

Навіны з нашай краіны

КАБЕЛЬНАЯ ЛІНІЯ ПОЛЬШЧА — СССР

Пачаліся падрыхтоўчыя работы, звязаныя з будаўніцтвам кабельнай лініі Польшча — Савецкі Саюз. Першыя два ўчасткі лініі (на ўсход ад Жэшува), будаўніцтва якіх закончыцца к канцу 1960 года, будуць мець доследны характар: падрыхтоўка кадраў будаўнікоў, правядзенне навукова - даследчых работ і да т. п.

Гэты кабель дзякуючы сваім высокім тэхнічным даным значна палепшыць чутнасць і павялічыць колькасць тэлефонных размоў. Можна будзе весці адначасова больш чым адну тысячу размоў. Ён аблегчыць таксама абмен тэлевізійнымі праграмамі паміж Савецкім Саюзам, Польшчай, Чэхаславакіяй і ГДР.

НОВЫЯ ЭЛЕКТРАСТАНЦЫІ

Імклівыя тэмпы развіцця кузні Польшчы — Верхняй Сілезіі, далейшае пашырэнне такіх буйных прадпрыемстваў, як камбінат імя У. І. Леніна ў Новай Гуце, металургічны завод імя Б. Берута, хімічныя заводы ў Асвенціме, Кендзежыне і Бляхоўне, патрабуюць рэзкага павелічэння выпрацоўкі электраэнергіі. У сувязі з гэтым у паўднёвым энергетычным раёне краіны, які ахоплівае Катавіцкае, Кракаўскае і Апольскае ваяводствы, будуюцца буйныя электрастанцыі — у Сершы (магутнасць 130 мегават), у Лагішы (магутнасць 240 мегават), у Халембе (магутнасць — 200 мегават), а таксама ў Бельска - Бяла. Усе яны будуць здадзены ў эксплуатацыю ў 1962 — 1964 гадах.

ВЕЛАСІПЕДЫ, МАТАЦЫКЛЫ

Веласіпедны завод «Пафаро» ў Быдгошчы адзначыў знамянальны юбілей: з заводскага канвеера сышоў двухмільённы веласіпед. Штогод завод выпускае каля 300 тысяч веласіпедаў. У Англіі, Галандыі, Фінляндыі, В'етнаме, Бразіліі і многіх іншых краінах добра вядомы веласіпеды «Бабо», «Шротка», «Дыян», «Гутнік», «Байка» і іншыя, якія выпускаюцца Быдгошчскім заводам. На гоначных «Ягуарах» стартавалі ў гэтым годзе польскія спартсмены ў велагонцы міру па маршруту Берлін — Прага — Варшава.

Праз кожныя чатыры мінуты выпускае новы матацыкл Варшаўскі матацыклетны завод, адзін з буйнейшых у краіне. У цяперашні час асвоена вытворчасць новых матацыклаў «ОСА-1», якія, паводле прызнання зарубежных спецыялістаў, вызначаюцца высокімі тэхнічнымі вартасцямі.

ЖЫЛЛЁВАЕ БУДАЎНІЦТВА

Больш як 3,8 мільёна новых пакояў, у тым ліку звыш 1,7 мільёна пакояў у сёлах краіны, — такі баланс жыллёвага будаўніцтва ў Польскай Народнай Рэспубліцы за апошнія пятнаццаць год.

У наступнай пяцігодцы (1961—1965) польскія працоўныя атрымаюць яшчэ 3,2 мільёна новых пакояў (2 мільёны ў гарадах і 1,2 мільёна пакояў у вёсках).

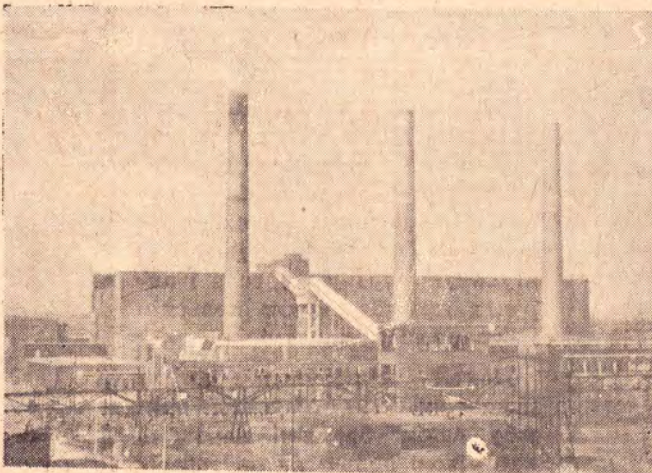
ЭЛЕКТРЫФІКАЦЫЯ ЧЫГУНАК

У Польшчы працягваюцца інтэнсіўныя работы па далейшай электрыфікацыі чыгунак. Агульная даўжыня электрыфікаваных чыгунак узрасла ў цяперашні час да 1.100 кіламетраў.

Закончылася электрыфікацыя аднаго з найбольш перагружаных участкаў чыгункі Шчакова — Кракаў — Новая Гута. Адначасова праходзяць выпрабаванні на другой электрыфікаванай ветцы К-Мыдлінікі — Батавіцэ — Новая Гута, якая з'яўляецца другой чыгуначнай веткай, звязваючай Шчакову праз Тшэбіня і Мыдлінікі з Кракавам.

ГАЗОРЫЦЬ «ДЗІЕРА»

Амаль дзве трэці радыёпрыёмнікаў Польшчы выпушчана заводам «Дзіера» ў горадзе Дзяржонюў. Цяпер завод выпускае пятнаццаць тыпаў радыёпрыёмнікаў, у тым ліку «Куявяк», «Нотус», «Мазур-люкс». Кожныя трыццаць секунд з канвеера сыходзіць адзін радыёпрыёмнік. За апошнія дзесяць год іх выпушчана 2,5 мільёна штук. Завод асвоіў таксама вытворчасць тэлевізараў.

У Бляхоўні к/Кендзежына распачалася пабудова новай, адной з найбуйнейшых цеплаэлектроўні ў Польшчы.

фота — ЦАФ

СВЯТОЧНЫ ДЗЕНЬ

(Працяг са стар. 1)

Неабходна прылажыць усе намаганні, каб новы школьны год быў больш паспяховым чымсці мінулы. А недахопаў у школьнай працы ёсць яшчэ шмат. З кожным годам у нашай краіне ўсё больш развіваецца электрыфікацыя. Трэба сцвердзіць, што нашая моладзь, якая заканчвае не толькі пачатковую, але і сярэднюю школу, нярэдка не можа ўмела абыходзіцца з простымі электрычнымі прыладамі, якія знойдзеш амаль у кожнай хаце. Справа ідзе не толькі аб уменым іх выкарыстанні, але і аб бяспецы жыцця. Тут непатрабуецца змены ў праграме, а толькі большая зацікаўленасць гэтымі справамі з боку настаўнікаў.

Ёсць яшчэ шмат і іншых спраў, над якімі павінна задумацца нашае грамадства, аднак найбольш важнымі ў гэты час з'яўляюцца ўсе тыя нашыя намаганні, якія праводзілі мы ў галіне школьнага будаўніцтва. Кожнаму грамадзяніну неабходна ўключыцца ў агульнанародную плынь па зборцы сродкаў на будову тысячу школ на тысячагоддзе Польскай дзяржавы.

Настаўнікам і моладзі жадаем поспехаў у новым навучальным годзе.

Ф. БЕРНІКОВІЧ

20 ГОД НАЗАД

Гэтая гадавіна надышла неяк раптоўна, неяк знянацку. Чалавек, захоплены штодзённымі справамі, працай, безупыннымназіраннем бягучых палітычных падзей, ад якіх уласна кажучы залежыць мір на зямлі і лепшае жыццё, мае няшмат часу на адкопванне мінулага.

Першае верасня 1939-ты г. гэта аднак не надта даўняе мінулае, мае безумоўна не малы ўплыў на складванне характару бягучых падзей. Цяжка таму не пісаць і аб гэтай даце з выпадку гадавіны. На тэму вынікаў і прычын узнікнення другой сусветнай вайны, напісана ўжо надта многа, так у нас, як і на захадзе. Сапраўды, ацэнка палітычных канфліктаў, якія ў выніку выклікалі сусветную вайну дыяметральна розная, як і рознымі з'яўляюцца погляды супрацьстаўных сабе грамадскіх класаў. Не для ўсіх на захадзе Гітлер быў імперыялістам і фашыстам, які імкнуўся не толькі захапіць чужыя тэрыторыі, але і біялагічна знішчыць другія народы. Не так даўно, у Германскай Федэратыўнай Рэспубліцы, раздпісана анкету на тэму — «што я ведаю аб Гітлеры»? Вучні сярэдніх школ давалі адказы на анкету, што Гітлер ліквідаваў беспрацоўе, будаваў аўтастрады і клапаціўся пра нешчаслівых. Нічога больш...

Анкета гаворыць не пра тое, што новае пакаленне, якое расце ў Германскай Федэратыўнай Рэспубліцы, выхоўваецца ў няведанні пра нядаўнага Фюрэра, але, што гэтыя веды наскрозь тэндэнцыйныя і ўкштальтаваныя старэйшымі.

Менавіта з прычыны гадавіны ўзнікнення другой сусветнай вайны, усе камбатантныя і вайсковыя газеты, якія выходзяць у ГФР, пішуць больш менш выразна, што Гітлера нельга абвінавачваць у тым, што развязаў сусветную вайну, але за тое, што яе прыграў.

— Нажаль — піша адна з масавых кальпартаваных брашур — трэцяе аб'яднанне (жэша) пала пад ударамі сільнейшых. А пагэтаму не тых, за якімі стаяла справядлівасць, не тых — на якіх напалі і якія выступілі ў абарону сваёй Радзімы, уласнага жыцця. Падобныя меркаванні ўказваюць на гэта, што Гітлер у сваіх светаўладніцкіх меркаваннях быў не адасоблены, але карыстаўся акрэсленай падтрымкай некаторых грамадскіх груп, што дзейнічаў ад іх імя і ў іх інтарэсе.

Пасля таго, як мінула ўжо 20 год можна спытаць, ці ў сучасны момант на Захадзе, у Германскай Федэратыўнай Рэспубліцы ўжо не існуюць такія сілы.?

Існуюць, а першым доказам гэтага з'яўляюцца прыведзеныя публікацыі, і другія масава друкаваныя доследы, якія маюць часта «навуковую» мянушку. Шмат з іх дапускае такія сцверджанні, як гэткае, што віна за ўзнікненне другой сусветнай вайны ляжыць на Польшчы, якая не ўважыла зусім «справядлівыя» патрабаванні трэцяй жэшы.

У пачатку гэтага года сенатамі заходня-германскіх універсітэтаў была выбраная група гісторыкаў да апрацоўкі тэзісаў, якія стануць асновай для тлумачэння германска - польскіх адносін пры навучанні гісторыі ў Вышэйшых Навучальных Установах ГФР. Гэтыя тэзісы былі рэкамендаваныя выкладчыкам гісторыі, як дапаможнік да існуючых ужо падручнікаў.

Не гледзячы на гэта, што разглядаюцца яны як дапаможнік, але па сутнасці не маюць новых элементаў у адносінах да тэзісаў у падручніках, на якіх выхоўваецца заходня-германская моладзь. Тэзісы, разумеецца, не былі выданыя афіцыйна. Яны з'яўляюцца ўнутранай інструкцыяй, прызначанай для заходня - германскіх навучальных установаў. Няма патрэбы вяртацца яшчэ раз да гэтага роду псеўда - навуковых гістарычных вынаходак, накшталт той, што Гітлер, прымушаны быў развязаць другую сусветную вайну. Аднак не менш цікавымі з'яўляюцца справы, якія кранаюцца сучаснасці. Тэзісы шмат месца прысвячаюць праблематыцы заходніх граніц Польшчы. Чытаем там:

«Германскае насельніцтва, якое займае заходнія землі і якія знаходзяцца пад уладай Польшчы, было ў большай сваёй частцы выселена. Два мільёны з гэтых людзей, якія затрымаліся ва ўсходняй частцы Германіі, Гданску і Польшчы, страціла жыццё ў перыяд 44-га года падчас уцёкаў, — у выніку некаторых мер прынятых з боку СССР і ўлад Польшчы».

У тэзісах ні адным словам не гаворыцца аб тым, што падчас гітлераўскага панавання, Польшча страціла каля шасці мільёнаў людзей, і што звыш 32 мільёны людзей загінула на ўсіх франтах, навязанай Гітлерам другой сусветнай вайны.

У. ЛАЗІНСКІ

Літаратурная старонка

Трыбуна Беларускага літаратурнага аб'яднання ў Беластоку № 15

ВАСІЛЬКІ

Сонца яшчэ не выйшла з-за небасхілу. На паплавок выцяўся беласівы туман. Даўно прабудзіліся птушкі і весела шчабяталі ў галінах дрэў, над паветкамі сялянскіх стрэх...

А калі паказалася сонца, тады заіскрылася ўсё — і раса, што звісала нібы слёзы на кветках, і трава, і люстраная вада сажалкі, і ўсё, усё — усё ажыло, забушавала.

Кіпела ў маленькай хатцы, што прытулілася да старога вяза - валэта. Гаспадар, адперазаўшы папружку, стаяў над логавам, дзе пад кажушкам спаў яго сын, Васілёк.

— Ты ўстаеш, ці не? — колькі ўжо раз паўтараў Гаўрыла. — Гад малы! А ні ты яго дабудзішся... Уставай!

Васілёк быццам памёр. Спакойна ляжаў, а яго тварык быў наліты нечым радасным, і ён праз сон лёгенька ўсміхаўся. Бацька разгневаўся... замахнуўся...

— Растаўчу!...

На печы, якая займала палову хаты, паднялася галава. Гэта не быў твар чалавека, які свабодна выспаўшыся, устае. Гэта было нешта страшнае. Замест вачэй — глыбокія ўпадзіны — ямкі, валасы збітыя на галаве ў адзін камок, скрыўленыя губы.

— Ты не бі яго, — пачулася яе шаптанне.

Гаўрыла злосна глянуў на жонку.

— Ляжы, ляжы!... — прашыпеў ён вужакай. У душы думаў: «Каб цябе хутчэй за папову клуню вынесла, гадаўка ты» — і ў голас загаварыў: — Хто за яго пасці будзе, га?

Галава на печы бясшумна апала і прапала сярод лахманоў. У адказ пачулася толькі войканне, ціхае, бяссільнае.

Гаўрыла вылаяўся, і, замахнуўшыся, скабануў з-за вуха па кажушку. Пачуўся праразлівы крык нібы прабуджанай птушкі і Васілёк, у парванай доўгай кашулі, стаяў ужо ў кутку і прасіў:

— Бацька не бі, не бі... бацька...

Ах, якое гэта страшнае. Перад ім стаіць бацька, а яго вочы нагадваюць страшэннага дзікога ката, аб якім яму расказваў Міша.

— Пасці... У добрых людзей каровы даўно пад'елі.

Як пярун кідаецца Васілёк у сенцы, хапае там торбу, прыгатаваную сястрой, і выбягае на двор. Дабягае да хлява, адным махам адкрывае дзверы.

— Ну-у, хутчэй пайшла — падганяе ён рабую.

І за колькі хвілін Васілёк важна крочыў ззаду за каровай і нячакаў цеця, якое мела звычку плясціся ззаду.

Выйшлі з сяла. Усе людзі ехалі ў поле, але гэта яго не цікавіла. Душа Васілька, у меру як ён адыходзіў ад сваёй хаты, набірала свежасці, разрасталася. І нават у доказ гэтага, ён некалькі разоў падскочыў на адной назе. Вось тут была воля — і тут ён быў вольным.

Карова з цялём нагнулася да травы, а над ім, услаўляючы вольнае жыццё, пераліваўся ў трэлях жаўранак, то ападаючы, то свечкай выбіваючыся ўгару. Васілёк абаперся на кій і прыслухоўваўся да музыкі прыроды. Колькі ж ужо раз, ён дзень у дзень выходзіць з кароваю ў поле, сюды, на шырокія прасторы, дзе няма грозных бацькоўскіх кулакоў, яго шэрых вачэй, ад якіх халодныя мурашкі бягуць па спіне.

Можа Васілёк і не варочаўся б думкамі да хаты, каб не хворая маці. Ён шкадаваў яе. Маці была заўсёды добрая. Калі яшчэ магла хадзіць, не раз бывала ўкіне ў торбачку свежанькую белую булачку, ці пірага з сырам. Цяпер занемагла...

І міжвольна Васілёк паварочваецца вачыма да шэрай торбачкі, што звісае цераз левае плячо. Цікавіць яго, і ён развязвае шнурок. «Хлеб, малако» — мільгае ў галаве. Прагна дастае сваё дабро, перакладае на зялёную пахучую траву — сарвэтку, і есць. Час-адчасу гукне на карову:

— Ку-ды-ы; гэээй! — і ізноў прысядае на траву.

Паснедаўшы, Васілёк аддаецца думкам. А яны ў яго крылатыя, як птушкі, што лётаюць далёка, далёка, аж за той лес, што віднеецца там, за сялом...

Вось добра было б, каб ён быў птушкай, ну не арлом, а хаця бы шэрым верабейчыкам. Куды хацеў, туды і ляцеў. О то было б добра... Хацеў у лес так — фыррр!.. і там. Або захацеў убачыць свет, дык ляці верабейчыкам за моры, у цёплыя краіны, дзе няма зімы... Не трэба было б рабіць на зіму валянак, у хаце...

*

Сонца дугою ідзе ўгару. Яно штораз мацней прыпякае, жыццё ў полі быццам млее ад спякоты, і настае цішыня, у якой чутна журчанне вады ў ручаіне і далёкія нейкія невыразныя гукі.

Васілёк бачыць, як ад сяла бягуць да яго, махаючы здалёк рукамі, хлопцы. Ён пазнае іх паасобку, іх трох — Міша, Федзя і Лёнік.

Не дабегшы да яго, яны ўсе кідаюцца на зямлю, і смяючыся, клічуць да сябе.

— Чаго? — пытае Васілёк.

— Хадзі — н

Ён падбягае да сяброў.

— Гуркііі, яяяблыкі...

Задаволены, Васілёк падбірае ўсё ў сваю торбу і зараз жа пачынае каштаваць. Яблыкі хоць крыху і зялёныя, але смакуюць — сяброўскія.

— Пагуляем! — кідае ён у знак падзякі ім. З Васільком у полі лічыліся і ніколі не пачыналі гульні, калі ён адмаўляў. Васілёк быў тут гаспадаром. За тое ж у сяле, калі прыходзілася гуляць, Васілёк нічога не мог сказаць, ён быў чужы — так лічылі.

— Давай... — і хлопцы ўжо шныраюць па кустах за пруткімі галінкамі, цераз якія можна было б скакаць.

Калі ўсё было як мае быць прыгатована, пачаліся спаборніцтвы. Тонкі і высокі Федзя пераганяе ўсіх. Ах які ён задаволены, што толькі адзін ён можа высока скакаць. І на злосць сябрам, Федзя то так скача, то інакш. То адной нагой адаб'ецца, то бяжыць бокам. І калі перaскокне, стане, рукі схавае ў парваныя кішэні, уставіцца ў каго небудзь вачыма і быццам кажа: «Ага, бач, я пераскочыў, а ты не дасі рады. Вось што значу я».

Змарыўшыся хлопчыкі прыціхаюць і прысядаюць у цяні пад бярозамі. Тварыкі іх цяпер ціхія, сям-там запэцканыя, а вясёлыя вочы так і гараць.

Карова з цялём ходзіць спакойна, а Вася можа сядзець і слухаць сяброў.

— Аднойчы — пачынае Лёнік — мой бацька і яшчэ некалькі мужыкоў ехалі ноччу ў лес красці калодкі. Толькі вы аб гэтым нікому ні слова. Добра!.. Значыць паехалі яны ў лес. А на дварэ, ноч, хоць ты ў морду бі — нічога не ўбачыш ...

Хлопцы выгадна паляглі вакол Лёніка. Міша падпёрся адной рукой пад бараду і, здавалася б што не слухае, ён аддаўся сваім думкам. Твар завастрыўся, падцягнуўся і стаў больш белым. Нават не зварочвае ўвагі на мух, якія кружакца перад носам. Затое ногі напераменку б'юць па траве, адганяючы куслівыя слепакі. Федзя марыць мабыць яшчэ аб спаборніцтвах, у якіх ён усіх пакіне на канцы. А Васілёк наглядае за каровай, і рады тым, што яна не ідзе ў чужое, ляскае доўгім кіям па траве.

...Едуць лесам едуць..., а ў лесе такая цішыня, што аж у вушах звоніць. Коням панакладвалі на ногі валенкі, каб не буханілі капытамі. Далёка былі ў лесе. Аж бачаць яны, між дрэў тлее агеньчык. Прывязалі коней да дрэва, а самі ідуць на агеньчык. Думалі, што гэта мо' ляснік узлумаў. А гэты агеньчык быў такі беленькі, беленькі... Ідуць, ідуць, мабыць з вярсту прайшлі, а агеньчык усё далёка, а пад нагамі ўжо дрыгва. Страх агарнуў і бацьку і ўсіх. Бягом, дапалі яны да коней і гайда да хаты. Так і не кралі калод.

— Але што гэта можа быць? — пытае Міша.

— Вядома ж што. Нехта ўтапіўся ў балоце, а цяпер душа яго водзіць людзей.

— Вось што..

Хлопцы крыху памаўчалі. Кожны з іх перажываў расказанае другі раз.

Па полі дыхнуў лёгенькі вецер.

— Такія штукі ёсць на свеце.

— А можа няма ўжо— падумаўшы, сказаў Лёнік.

— Няма, няма... Чаму ж тады Грыпіна хадзіла ўночы кругом хаты, з клубком нітак, як да яе дачкі зайшоў Петрык. Тут штось, браце, ёсць. Глядзі, як хутка пажаніліся, хоць Петрык гэтую каструлю і не любіў. Або як нас каля царквы спужала... — і Федзя начынаў ужо расказваць аб тым, як яны былі з Грышай Піліпавым каля царквы. Тады іх нешта вельмі напудзіла. і яны доўга беглі. А яму, Федзі, у грудзях пачало калоць, і ён, пусціўшы з носа кроў, упаў на зямлю.

Васілёк забыўся пра карову, а калі ўсведаміў чаго ён тут, зірнуў — і дух забіла ў грудзях. Карова з цялём спакойна пасвілася ў Паўлавай сарадэлі.

— Дзе-е-е, раба-а-я... Васілёк з плачам пусціўся за ёю. Карова, пасмакаваўшыся, не хацела выходзіць са шкоды, а ўсё ішла далей і далей.

— Хлопцы, — залямантаваў Васілёк, — памажэце. Ой-ой-ой, дасць мне бацька.

Мішка і Лёнік падбеглі куляй і ўтрох хутка выгналі карову са шкоды. Васілёк яшчэ раз прылажыў ёй да боку смалісты кіёк, і, стаўшы з боку, пачаў выціраць слёзы, якія зрабілі сцяжынку, на яго запэцканым твары.

— Хлопцы і ты Федзя, не гаварыце нікому, добра? Я ж не хацеў. Я жукоў назбіраю вечарам і ўсіх аддам вам.

— Не пускай у чужое, — крыва ўсміхнуўшыся, адказаў Федзя...

Вядома, ён мог сказаць і ніхто яму нічога не зрабіў бы. Федзя быў сярод іх найстарэйшы і дужы.

— Хадзем, Лёнік, дадому, — Мішка пацягнуў сябру за сабой. Яны, не аглядаючыся на Федзю, хутка пайшлі. Васілёк застаўся сам. Яму было крыўдна. Ад лесу па волі наплывалі хмары... Чарната, як нейкі павук, захапляла штораз больш неба, а маланка бліскучай змейкай прабягала па небасхіле ўслед за якой прайшоў працяжны грукат, быццам нейкі пан, ці князь, паехаў падкаванымі коньмі па вуліцы.

Васілёк у адной сарочцы стаяў ля бярозкі.

Пайшоў дождж.

*

Уночы Васілёк круціўся з боку на бок. Яму страшэнна балела галава, худзенькае цела білася ў гарачцы. Васілёк некалькі разоў будзіўся і, асмаленымі гарачкай губамі, прасіў:

— Вады... вады...

Ніхто не ўставаў. На запіку каля печы хроп на ўсю хату бацька. Васілёк спрабаваў устаць сам, але калі ён скінуў з сябе кажушок, яго ахапіла такая ліхаманка, што ледзь ён потым сагрэўся.

Якіх дзве гадзіны перад усходам сонца Васільку стала лепш, але заснуць ён не мог. Ён прыпамінаў, як учора перамерз у дождж, як тады разбалеліся зубы. Ляжаў і слухаў. За акном свістаў вецер — сваавольчік. Канары вяза рыпе-

(Працяг на стар. 4)

АЛЕСЬ БАРСКІ

РЫБАК

Ноч. Ціха. Улёгся вецер,
У бяздонне вады стаячай
Кінуў месяц зорныя сеці,
Ноч цэлую будзе рыбачыць.

Патанулі прынадай бліскучай,
Мітусяцца жывой павуцінай...
І змяшалася зораў сугучча
З пачарнелай азёрнаю цінай.

О, пахваліцца заўтра ўловам
Упарты рыбак — ясны месяц.
Хоць рыбы ў сеці не зловіць —
Ды злавіў ён мяне разам з песняй.

ВАСІЛЬКІ

(Працяг са стар. 3).

лі працяжна ў такт наплыву ветра і наганялі ў хату нейкі жаль, пустату. І ўсё пачало мяшацца, вобразы перасоўваліся паволі, і Васілёк прымкнуў вочы.

Збудзіла яго сястра, якая ўмела ўжо выдаіць карову. Васілёк схапіўся і на аслабелых нагах пацягнуўся да стала. Верачка падала яму малака.

— Пі, больш нічога няма.

Васілёк глянуў на сястру. Яна была таксама худзенькая, як і ён, і такая добрая. Верачка была ад яго старэйшая на два гады.

— Папасі за мяне, — папрасіў яе.

— А тут? — яна развяла рукамі. — Трэба ж хлеба спячы, а то няма, трэба і ў поле да аўса, падбіраць за бацькай.

Васілёк сядзеў пры стале, маўклівы задуманы. Верачка стаяла побач. У яе постаці малявалася нейкая нерашучасць.

*

У той дзень Васілёк прыгнаў карову заранёў. Як кожным днём ён пасвіў яе на сваёй палосцы. Даходзіў поўдзень. Васілёк стаяў на сонцы і, прыжмурыўшы вочы, аб нечым марыў. Раптам ён убачыў, як нехта хутка бег да яго. Гэта была Верачка. Здалёк Васілёк здагадаўся, што сталася нейкае няшчасце. Верачка была заплакана і моцна дыхала. Дабегшы да брата, яна плачучы, прамовіла:

— Ма-ма памерла.

*

У хаце маці ляжала ўжо пад абразамі. Каля яе завіхаліся жанчыны з сяла, якія перагаворваліся паўшэптамі. Маці трымала ў руках невялічкі святы абраз, у галаве гарэла свечка. Васілёк як бы толькі цяпер зразумеў, што маці ўжо больш ніколі не скажа да яго і слова, голасна заплакаў. І яго ніхто не суцяшаў.

Як і калі выйшаў з хаты — ён не памятаў. Цяпер ішоў за клуню. А куды ішоў, сам не ведаў! Здаецца, быў тут учора з кароваю. Так... Тут было яму найлепш, тут ён быў вольны.

У поле ішлі дзяўчаты... Яго сябры ехалі разам з бацькамі таксама ў поле, глядзелі на яго і можа спачувалі беднай сіраціне. Хто іх ведае?

Вось мяжа, на якой Васілёк любіў сядзець і думаць. Цяпер ён ішоў па ёй, цяжка, абыякава. У грудзях штосьці ныла, не давала дыхаць, жаліла яго маленькую душу. Ён на толькі быў слабы ў гэтую хвіліну, што не чуў, як памалу ўгіналіся пад ім ногі, і ён апусціўся на мяжу...

Каля яго галавы цвіла адзінокая і шчаслівая кветка — васілёк.

А над ім, услаўляючы прывольнае жыццё, пераліваўся ў трэлях жаўранак.

І. ЧЫКВІН

Малацьба аўса ў старшыні гуртка Зыгмунта Касінскага.

З ВІЗІТАМ
У РАГЕНІЦКІХ ГУРТКОЎЦАЎ

— Едзьце ў Рагеніцы, — сказаў мне сакратар КП ПАРП у Ломжы, тав. Ігнатовіч. Гурток там яшчэ, так сказаць, малады, без асаблівых традыцыяў, але затое людзі ў ім цікавыя. З вялікімі перспектывамі і шырокім розмахам.

У выніку нашай размовы, мы з інструктарам КП імчымся на ВФМ-цы па шырокім асфальтным шасэ Ломжа — Кольна. На 14-тым кіламетры ад Ломжы, за высокім узгоркам, побач з шасэ, пабудаваны Рагеніцы. Гэта вялікая вёска. У ёй жыве каля 150 гаспадароў.

Мы зайшлі ў Прэзідыум ГРН. Незадоўга ў прэзідыум прыйшоў і сакратар Рагеніцкага сельгасгуртка — грамадзянін Казімір Сабацінскі. Пазнаёміўшыся, мы разгаварыліся.

— Гурток арганізавалі мы на пачатку гэтага года, — расказваў Сабацінскі. Уступіла тады да яго 19 гаспадароў, пераважна малазямельных. Як мы будзем працаваць і якая будзе з гэтага карысць, мы тады яшчэ не ведалі. Проста шукалі нейкага выхаду, каб пачаць жыць нейк інакш, нейк лепш. Таму і прапанову мясцовай партыйнай арганізацыі, аб арганізацыі сельгасгуртка, успрынялі з ахвотай.

Аднак найбольш гарачыя спрэчкі і розныя меркаванні ўспыхнулі ў нашай вёсцы пасля ІІ-га З'езду партыі, калі выйшла пастанова аб неабходнасці масавай арганізацыі сельгасгурткоў, а пасля аб стварэнні Фонда развіцця сельскай гаспадаркі. У весцы заварушыліся. Некаторыя спецыяльна ездзілі ў Ломжу каб купіць газеты і дакладна разглядзець у чым справа.

Пастанова аб утварэнні ФРР, была падрабязна абмеркавана на агульным сходзе гуртка, дзе вырашылі неадкладна выкарыстаць яе — дакупіць камплет сельгасмашын. З гэтай мэтай мы сабралі 27000 злотых укладу членаў гуртка і ўзялі 150000 злотых дзяржаўнага крэдыту. За гэтыя сродкі купілі трактар «Зэтар 25» з прычэпай, электрычны рухавік, абмалотачны агрэгат, 2 трактарныя плугі, сеялку, касілку, 2 грабаркі, культыватар, а ў гэтых днях вырашылі купіць капарку. Мы прайшлі з сакратаром гуртка на пляц, дзе стаяць машыны. Усе яны новенькія, як з пад іголачкі, цешаць гаспадарскае вока.

— Яшчэ ў гэтым годзе пабудуем тут гараж на машыны, механічную кузню, а ў перспектыве намераны адкрыць сваю бетанярню, дзе будзем прадукаваць пустакі, цэглу, чарапіцу і бетонную агарожу, — расказваў сакратар. Людзям усё гэта надта патрэбна. Будзе даход, — дадаў ён, паціраючы рукі.

З воддаль даносіўся гул трактара. Мы падаліся туды. На панадворку старшыні сельгасгуртка грам. Зыгмунта Касінскага, малацілі авёс новым агрэгатам.

— З беларускай рэдакцыі? — перапытаў здзіўлены Касінскі прывітаўшыся са мною. — Не, не чуў аб такой. Ведаю, што недзе ва ўсходніх частках ваяводства жывуць «рускі», але нейк не давялося сустракацца, — дадаў ён.

Я ў некалькіх словах расказаў Касінскаму аб беларускай нацыянальнай меншасці, аб дзейнасці таварыства. Слухаў з вялікай увагай і зацікаўленнем. Пасля гутарку перавялі мы на тэмы сельгасгуртка.

— Калі ўзялі мы пазыку на машыны, — расказваў старшыня Касінскі, — дык некаторыя ў вёсцы гаварылі, што гэта першы цвік да нашай труны.

— Не сплацяць крэдытаў, — казалі, — дык «жыўцом» дзяржава ў «калгас» зацягне.

У адказ на гэта, як самі бачыце, у нас ужо працуюць машыны. А працуюць нядрэнна. Тут старшыня загарнуў з мя-

(Працяг на стар. 5)

Сакратар гуртка Казімір Сабацінскі і трактарыст Юзэф Гадлеўскі, аглядаюць куплены трактар. фота — В. Баршчэўскі

Аляксей Карпюк

У МАЛАДЫЯ ГАДЫ

Аднойчы, пакупаўшыся ў Віліі, я вылез на бераг. Падыйшлі два паўпанкі і бесцырымонна сталі мяне разглядаць. А потым, папрасіўшы прабачэння, пачалі мерыць ды шчупаць. Мужчыны былі даволі ветлівыя і культурныя. Я перастаў іх баяцца і дазволіў рабіць з сабою ўсё, што яны хацелі.

— Выдатны экземпляр атлета, — сказаў адзін другому. Потым звярнуўся да мяне: — Колькі пану гадоў?

— Восемнаццаць, — кажу я.

Тады яны спыталіся, які мой рост і колькі важу.

— Сто восемдзесят восем сантыметраў. Восемдзесят сем кілаграмаў.

Мужчыны заявілі, што яны скульптары з мастацкай акадэміі і спыталі, ці не хачу зарабіць. Я, вядома, хацеў. Толькі было боязна: якую авантуру прыдумалі гэтыя панкі?

Яны мяне ўгаварылі пайсці ў акадэмію. Прапанавалі прыходзіць пазіраваць студэнтам, за гэта я меўся атрымліваць грошы.

— Голы перад людзьмі стаяць не буду !— цвёрда заявіў я.

— У нас нават паненкі пазіруюць, а ты ж мужчына!.. Хадзем, пакажам...

Мне не спадабалася, што скульптар загаварыў да мяне паблажліва, як да прастачка, яшчэ і пераміргнуўся з таварышам. Але я пайшоў.

Калі мы апынуліся ў студыі, мяне скалянула.

— 4 —

Пад сцяной валяліся, як дровы, або, як карчы, рукі, ногі, галовы з адбітымі насамі. Мяне падвялі да шырмы і сказалі заглянуць. Там стаяла зусім голая дзяўчына, а нейкі старэйшы пан, бессаромна, не зводзячы з яе вачэй, ляпіў з гліны ці гіпсу статую. Я адскочыў, як апараны, і ўцёк дадому. Не, каб давалі мільён, а на такую работу я не згадзіўся б!

Увага мастакоў падказала мне: дык і я тут нешта варты! Некалькі дзён я жыў добрым настроем. І толькі, паўзіраўшыся на харыстак, чамусьці зноў стаў незадаволены сабой.

Вярнуўся я з ліцэя дадому і прыпаў да люстэрка. Хто я? Пастух! Лоб і сківіцы шырэзныя, нос бульбінай. У рысах майго твару не было той лагоднай сіметрыі, якая, як мне тады здавалася, так падабаецца дзяўчатам, а была нейкая вуглаватая выразнасць, позірк занадта праніклівы.

— Зірне на цябе — нібы цвіком да сцяны прыб'е! — казалі пра мяне на вёсцы дзяўчаты.

Я агледзеў вопратку. Рукавы ў пінжаку кароткія, лацканы пакамячыліся, а на нагах здаравенныя, на гумовай падэшве чаравікі. З іх заўсёды вылазілі парцянкі.

Праўда, некалькі апошніх месяцаў я не стрыгся і ў мяне на галаве пачаў расці чуб. Дзеля гэтага я нават купіў першы ў сваім жыцці грэбень. Але чуб, паршывец не прычэсваўся, як прычэсваліся валасы нашых курсантаў. Мая чупрына расла ўніз і звісала над вачыма так, як звісае са страхі старая салома, таму я не выходзіў без шапкі на вуліцу.

Разглядаючы мяне над Віліяй, адзін скульптар выняў свой грэбень, улажыў чупрыну набок і сказаў сябру што так лепш. Цяпер я гэта ўспомніў.

— 5 —

Я пайшоў на кухню, намачыў валасы, вярнуўся зноў да люстэрка і часануў некалькі разоў па галаве. Калі мой чуб паслухмяна лёг на бок, я ледзь не ахнуў! Не верылася, што ў люстэрку — я. Адтуль глядзеў на мяне мужчына, у якога над левым вокам бялеў невядомы мне дагэтуль прабор. Ад прабора налева пакорна ляжала чупрына густых валасоў, якія раней былі жорсткія і парыжэлыя ад сонца, а зараз ад вады пацямнелі, сталі шаўковымі. Ад змененага выгляду твару на мяне павеяла такой навізной, што я не мог на сябе наглядзецца. А, наглядзеўшыся, я ўстаў і без шапкі пайшоў на вуліцу. Увесь свет пахарашэў. Мне здалося, што ўся Вільня таксама перажывае маё паўторнае нараджэнне!

Выйшаўшы на вуліцу з чубам, я сустракаўся з такімі, як сам, хлопцамі, як роўны з роўным. Ад самаўнушэння малавартасці не засталося і следу. Я ішоў і незалежна прыглядаўся да людзей.

І вось тады я сустрэў суседку.

Яна вярталася з ліцэя. Разам з ёю ішоў з аднаго боку стараваты студэнт з вусікамі нітачкай, а з другога сяброўка. Абое гутарылі. Але яна нікога не слухала. Гімназістка адным пальцам трымала партфель, перастаўляючы ляніва ногі, каленьмі стукала па партфелі, ды нудна азіралася навокал. Вядома, мяне яна нават і не заўважыла. Яе позірк толькі каўзануў па маіх грудзях і спыніўся на нечым іншым. Я прыглядзеўся добра да яе. Гэта была ўжо не тая гімназістка, што я бачыў на сцэне, а самаўпэўненая паненка, якая ведала сабе цану.

— Падумаеш! — грэбліва прамовіў я ўголас, мінуўшы кампачію.

Калі студэнт праходзіў пад ліпкай, расшыты

— 6 —

У АДНОЙ ШКОЛЕ

Сонейка ўжо развітвалася з аколіцай, калі я ўваходзіў у Маліннікі. Прыгожая вёска, пранізаная шырокім шасэ, добрыя гаспадарчыя пабудовы, мала дамоў з саламянай страхой, чыстата і парадак на панадворках — гавораць аб тым, што ў Малінніках дбаюць пра свае гаспадаркі. Шкада толькі, што яны трымаюцца яшчэ «трохпалёўкі».

Грам. Монсюля я спаткаў на панадворку школы. Ён гутарыў са сваімі вучаніцамі. Хоць і канікулы, але вучні прыходзяць да школы, каб пагутарыць са сваім настаўнікам. Яны яго любяць і паважаюць. Калі я перавёў позірк на школьны агарод, мяне ахапіла здзіўленне. «Што гэта... пачатковая школа, ці сельскагаспадарчы тэхнікум?» — задаў я сабе пытанне, саромечыся звярнуцца з ім непасрэдна да загадчыка. Квадратныя палеткі - загончыкі, розныя расліны, а на некаторых палетках відаць пожню.

— Хто ў вас гаспадар гэтых вопытных палеткаў? — пытаю загадчыка.

— Я, — адказвае скромна.

І тут пачалася мая «экскурсія» па сцежках між палеткамі.

Грам. Монсюль расказвае, што апрача агульнаадукацыйнай падрыхтоўкі, ён таксама закончыў сельскагаспадарча - агратэхнічную школу. Вопытныя палеткі арганізаваў некалькі год таму назад, як толькі пачаў працаваць у Малінніках.

— Маім вучням неабходны сельскагаспадарчыя веды — гаворыць загадчык. — Я саджу і сею на палетках расліны з мэтай, каб паказаць моладзі практычна, які можна атрымаць ураджай, калі весці гаспадарку паводле асноў новай агратэхнікі. Апрача вядомых у аколіцы раслін, сею таксама і менш вядомыя, якія аднак, растуць на нашай глебе і даюць многа карысці.

Падыходзім да палетка, дзе радкамі стаяць дрэўцы некланскай тапалі.

— Вось, бачыце, — гаворыць загадчык, — гэтая тапаля расце надта хутка. Дрэўцам няма яшчэ паўтара года, а яны ўжо маюць 3,5 м у вышыню. Цераз 5 год іх можна выкарыстаць на страпіла, а яшчэ праз некалькі — гэта ўжо будаўнічы матэрыял.

Вырошчваць такую тапалю вельмі лёгка. Насеннем з'яўляюцца яе парасткі (галінкі). Не патрабуе яна ўраджайнай зямлі і спецыяльнага догляду. Пажаданым было б, каб сяляне зацікавіліся некланскай тапаляй. Можа эксперымент даў бы ў будучыні добрыя вынікі і ў некаторай ступені вырашыў праблему будаўнічых матэрыялаў.

На школьным агародзе ў Малінніках у мінулым годзе было больш 40-а розных раслін. У г. г. крыху менш. Грам. Монсюль захварэў і не было каму іх даглядаць. Палеткамі загадчыка цікавіцца не толькі моладзь, але і старэйшыя. Ён ахвотна раіць сялянам, дзе што садзіць і сеяць. За гэта па ўсёй аколіцы яго паважаюць і цэняць, як сапраўднага настаўніка. Як жа можна не цаніць такога чалавека, які жыве сялянскімі турботамі, на кожным кроку ім дапамагае.

У суседа каля школы быў зусім не выкарыстаны шырокі панадворак. Загадчык параіў яму, зрабіць там маленькі агарод, даў рознага насення. Цяпер прыемна паглядзець, як растуць там агуркі, таматы, салата і іншыя расліны. А жонка суседа цешыцца, што мае з чаго наварыць суп.

Калі ў вёсцы не было пункта аховы здароўя, да загадчыка звярталіся жыхары і па фельшарскія парады.

Калі мы затрымаліся перад уваходам у школу, грам. Монсюль сказаў, што так як аб этыцы вучняў, трэба таксама клапаціцца і аб эстэтыцы школы. Разнародныя кветкі, прыдаюць, і так прыгожай школе, яшчэ прыгажэйшы выгляд. На клумбах пасеяна некалькі гатункаў траў. Тут загадчык праводзіць вопыты, якія травы найлепш прыгодны для гэтай аколіцы, а вынікамі вопытаў дзеліцца з сялянамі.

Да заслуг загадчыка належыць таксама, арганізаваная ў мінулым годзе, школа сельскагаспадарчай падрыхтоўкі ў Малінніках. Яна мае два аддзяленні: раслін і жывёлагадоўлі, а таксама агульнаадукацыйнае, на якім удзельнікі вывучаюць некаторыя прадметы з 8-га класа. Школа сельгаспадрыхтоўкі налічвае ў г. г. 35 вучняў, якімі з'яўляюцца маладыя людзі з 5-ці вёсак.

У адной са школьных залаў на другім павярху стаіць у кутку стол. На стале ляжыць мноства кніжак і брашур. Гэта сельскагаспадарчая літаратура. Апрача кніжак з чыста «ральнічай» тэматыкай, ёсць таксама і прыродазнаўчыя, якія таксама не менш цікавяць сялян.

— Я, у меру сваіх магчымасцей, стараюся даваць сялянскай моладзі тэарэтычную гаспадарчую асвету, а таксама практычныя навыкі — сказаў загадчык. — Мне ўжо 64 гады і ў хуткім часе не змагу прадаўжаць сваёй працы. Хацелася б, каб маладыя настаўнікі не забывалі, што аўтарытэт сярод людзей, побач з асабістым задавальненнем, здабываецца ў працы, — з усхваляваннем закончыў кіраўнік школы.

*

У заключэнні хочацца пажадаць грам. Юзэфу Монсюлю доўгіх год жыцця, і каб яго працай больш цікавіліся маладыя настаўнікі з навакольных вёсак.

М. КУРАШ

Мастацкі калектыў прадпрыемства сухой дыстыляцыі дрэва ў Гайнаўцы. фота — М. Тарасевіч

З ВІЗІТАМ
У РАГЕНІЦКІХ ГУРТКОЎЦАЎ

(Працяг са стар. 4)

шка прыгаршу толькі што вымалачанага жоўта - залацістага аўса і прапусціў яго цераз пальцы.

— Цэпам так не выб'еш, — прагаварыў ён з задавальненнем.

— Машыны ў вас добрыя — гавару — і шмат іх, але ў гуртку вас малавата. Што будзе з машынамі, калі ўсе свае работы паробіце?

— Даражэнькі, да нас жа сяляне з дзесятых вёсак прыходзяць рабіць заказы на машыны. Дзён за мала будзе. Толькі ў адной нашай вёсцы самой малацьбы хопіць нам на месяц. А колькі другіх работ? Нябось, кожны цяпер хоча карыстацца нашымі машынамі. І мы шкадаваць не будзем.

Няхай ведаюць людзі, што сельгасгуртоК гэта карысць для ўсёй вёскі. Але перш за ўсё машыны будуць працаваць у членаў гуртка і то па зніжаных цэнах. Несумненна, што заахвоціць гэта прымкнуць да нас і другіх.

— Ну, а як там у вас, беларусаў, разгортваюцца гурткі? — зацікавіўся старшыня.

— Ёсць, кажу, і ў нас добрыя сельгасгурткі, ёсць і добрыя спулдзельні прадукцыйныя. Пра Крывую або Дарожкі чулі? — спытаў я.

— Чытаў неаднойчы ў «Беластоцкай газеце», але не ведаў, што гэта беларусы. Калі ўсё праўда, што аб іх пішуць, дык малайцы, сапраўды малайцы! — упэўнена сказаў старшыня.

— Прыязджайце, самі пабачыце. Гэта ж не за гарамі.

— І сапраўды, — падтрымаў маю думку старшыня, — гэта было б нядрэнна. Трэба нам навязаць больш цесную сувязь. Жывем жа ў адной краіне, так сказаць у адной сям'і і амаль нічога аб сабе не ведаем.

— Ну, што ж, — сказаў на развітанне старшыня, — не забывайце нас. Прыязджайце і пасля, калі лепш разжывемся, калі больш будзе чым пахваліцца. Будзем прымаць вас, як родных.

В. БАРШЧЭЎСКІ

срэбнымі выкрутасамі верх яго форменнай шапачкі на пядзі паўтары не даставаў да лісцяў. Гэта я заўважыў здалёк. Падышоўшы да таго самага месца я выцягнуў шыю і выразна адчуў, як галінкі джарганулі мяне па патыліцы.

— Во! — сказаў я ўголас.

Вядома, чуб — гэта дзіцячая фантазія. Я да яго хутка прызвычаіўся, ён паслужыў толькі маленькай ступенькай да самастойнасці і незалежнасці. А такіх ступенек на шляху да сталасці ў мяне было шмат.

Мяне людзі паважалі. Паважалі, мабыць, за маўклівасць. Бо да маўклівых заўсёды прабуджаецца некаторая цікавасць. Паважалі яшчэ і за рост, за што нават было і няёмка. Іхнія дабразычлівыя адносіны мяне падбадзёрвалі.

І ўсяму таму, што расказаў, я ўдзяляў мала ўвагі. Іншыя справы мною тады валодалі.

Не, не вучоба была маім захапленнем! Якраз асноўнай мэце, дзеля чаго я прыехаў у Вільню, мала прысвячаў часу. Яшчэ настаўнікі «паўшэхнай школы» былі мае ворагі, а ўсё тое, чаму яны вучылі, было мне варожае. Такое перакананне я перанёс з хаты ў школу і год ад году яно ў мяне паглыблялася. Працэс майго навучання адбываўся недзе паміж урокамі, на вуліцы, дома. Паехаў у Вільню, бо туды адпраўляліся многія, каб не заставацца на вёсцы.

На курсах я рыхтаваў урокі па старой звычцы, без задавальнення і энтузіязму, ды толькі тады, калі ведаў, што мяне вызавуць. Уся мая душа была ахоплена падзеямі, якія разгортваліся на свеце. А тады было чым захапляцца.

На віленскіх завулках з кіямі стаялі эндэцкія пікеты. Яны не пускалі кліентаў у яўрэйскія крамы. Маладыя яўрэі амаль на кожным скрыжаванні вуліц прадавалі карыкатуры на Гітлера. У цырку я бачыў, як барцы выйшлі на манеж, выкінулі да публікі правыя рукі і прывіталіся: «Гайль Гітлер!» Усім было вядома, што гэта гітлераўскія агенты, але яны свабодна ездзілі па Польшчы і выконвалі сваю таямнічую справу. Газеты стракацелі здымкамі новых замежных бамбардзіроўшчыкаў і малюнкамі бомбасховішчаў у Лондане і Парыжы. Усе людзі былі хворыя падзеямі. Заразіўся імі і я.

Хвароба гэтая падымала мяне раніцой з цвёрдага матраца і прымушала бегчы на Замковую вуліцу. Там на вітрыне рэдакцыя вывешвала свежую газету. Хоць гэта было «Слова» віленскага фашыста Цата - Мацкевіча, — усё ж такі — газета, і бясплатная. Праз галовы такіх, як сам, я прагна ўпіваўся ў свежыя старонкі. І калі вычытваў, што албанцы зноў разбілі італьянскую дывізію, або восьмая армія Мао Цзэ-дуна пагнала японцаў, я вяртаўся дадому шчаслівым чалавекам.

Мяне на вёсцы не паспелі прыняць у падпольны камсамол. Я лічыўся актывам яго, сваім чалавекам. Набліжалася бура. Яе рыхтавалі вярхі. Я цьмяна адчуваў, што ў падзеях рашучую ролю будуць адыгрываць нязначныя, як я, чалавечкі. Душа прагнула, каб, нарэшце, усё, што мае быць, пачалося, каб захлябнуцца ў віхры падзей! І на фоне гэтага мой рост і прыгажосць фанабэрлівай генеральскай дачкі здаваліся дробяззю.

А ўсё ж такі, нягледзячы на падзеі і на тое, што мне ў вольны час не шкодзіла б заглянуць у кніжку, я стаў удзяляць шмат часу суседцы. Я не намерваўся закахацца ў яе. Я ж яе глыбока ненавідзеў, як і ўсё асяроддзе, з якога яна паходзіла. Я проста пачаў марыць, як адпомшчу ёй за тое, што яна генеральская дачка, прымушу пакарыцца так, каб яна стала маёй нявольніцай, добраназбыткуюся за ўсе крыўды, такіх, як я, і кіну. Я пацяшаўся і ўжо смакаваў прыемнасць ад помсты. З вялікім задавальненнем прыдумваў сабе розныя шляхі, якімі я даб'юся сваёй мэты. Паступова гэта ў мяне перайшло ў хваробу. Суседскі падворак я не выпускаў з вачэй.

А ён быў агароджан металёвай сеткай, праз якую віднеўся арыгінальны карабок дома з плаcкім дахам, з вялікімі, у адну шыбу, вокнамі. Вакол дома расла піхта, модрэў, амерыканскі клён, а на клумбах — кветкі, пальмы. Сцены былі ўвіты дзікім вінаградам. Сярод галінак дрэў з вечара да раніцы гарэла лямпачка. Шкло, бетон, чысціня і парадак, электрычнае святло, паўднёвыя расліны, усё вялікапанскае, недаступнае, незвычайнае і таямнічае.

Аднаго вечара ў суботу я сядзеў на ганку і не спускаў вачэй з генеральскага падворка. Нячутна адчыніліся дзверы і выйшлі тры чалавечыя постаці. Я чуццём адгадаў, што сярод іх была і тая, каго вартаваў. Пабег за брамку. Нагнаўшы тры паненкі, я пайшоў следам.

Перад цэнтральнай вуліцай паненкі спыніліся. Адна з іх звярнулася да маёй суседкі:

— Крысю, куды пойдзем, на Вільню?

— Ай, не хачу! Там пан Браніслаў будзе. Во, ідэя! Давайце паходзім па кандытарскіх магазінах!

— У мяне няма грошай...

— Няма і ў мяне. Паходзім проста так, для цікавасці. Паўзіраемся, якія ёсць новыя цукеркі. Ну, хадзем! — прасіла яна настойліва.

(Працяг будзе)

З падарожжа па Югаславіі

„Жамчужына Адрыятыкі"

«Жамчужынай Адрыятыкі» называюць у Югаславіі, распалажаны на самым поўдні, Дуброўнік. У гэтым акрэсленні няма ніякага перабольшання. Пабудаваны Рымлянамі ў першых вяках нашай эры, горад, захаваў і па сённешні дзень сярэдневяковы характар.

Дуброўнік, сумесна з сучасным портам і прадмесцем Ляпад, з трох старон амываюць хвалі Адрыятыкі. Адрыятыка, гэта дарэчы італьянская назва. У Югаславіі за больш лепшую лічаць назву Ядран. І так—з трох бакоў мора, прыгожыя пляжы, на якіх тэлькі адзіную мабыць прыкрасць спраўляюць марскія вожыкі, (маленькія ямахлонныя, якія моцна прымацаваліся да прыбярэжнага каменя) а вакол цудоўная субтрапічная расліннасць. Разлажыстыя пальмы, смуклыя і высокія туі, аліўкі, цытрусы, цвітучыя на працягу ўсяго лета алеандры і агавы.

Адным словам рай для адпачываючых. Тым больш выгаднейшы, што мае некалькі дзесяткаў атэляў і пенсіянатаў. Каб дасягнуць у Дуброўніку поўнага шчасця патрэбна мець многа грошай. Заробкі югаслаўцаў не надта вялікія, таму і Дуброўнік у летнім сезоне перажывае інвазію замежных турыста, падобна дарэчы, як большасць другіх мясцовасцей Дальмацыі.

Сустрэў я тут нават групку палякаў. — Дзве жанчыны і прафесар з універсітэта прыбылі сюды на навуковы семінар, і двух эксцэнтрычна адзетых турыстаў «Орбіса», якія прыехалі сюды за дванаццаць тысяч злотых.

Вернемся аднак да тэмы. Югаславію наведвае поўмільёна турыстаў у год гэта значыць тэлькі было тут у мінулым годзе. Найбольш прыбывае іх з заходняй часткі Германіі, Аўстрыі, Францыі і Злучаных Штатаў Амерыкі. Мала хто з іх абміне «жамчужыну Адрыятыкі». Хто ж не хацеў бы наведаць славуты фантан Ануфрага, княжскі палац, пабудаваны яшчэ Венецкімі купцамі, ці гарадскіх сцен з дзевятага стагоддзя. Вялікай папулярнасцю карыстаецца і дзевяць арыгінальных музеяў Дуброўніка. Аднак ні адзін турыст не праміне вострава Екрум.

Людзі плывуць туды звыклай лодкай, каб захапляцца натуральным рэзерватам прыроды, каб слухаць урэшце, ад валодаючых некалькімі мовамі праваднікоў, цікавую аповесць, звязаную з вострава м.

Дуброўнік — від на Ляпад.

Легенда раскзвае што агульна вядомы англійскі кароль Рышард Львінае Сэрца плыў у другой палове XII-га стагоддзя на чарговы крыжовы паход. Флот яго разбіўся на скалах непадалёку ваастравоў. Параход адважнага караля патануў. Марскія хвалі пахавалі ўсіх яго рыцараў і маракоў. Толькі кароль апошнімі сіламі трымаўся яшчэ на вадзе. Яго, ужо ледзь жывога, выратавалі рыбакі з Лёкурм, а Рышард Львінае Сэрца знайшоў на востраве прытулак. З удзячнасці за выратаванне пабудаваў у Дуброўніку касцёл святога Вляха.

Але тут ужо канчаецца легенда і пачынаецца гісторыя. У XVII стагоддзі горад перажыў сільнае землетрасенне, і касцёл быў знішчан. Неўзабаве пасля гэтага, ён ізноў быў адбудаваны, мабыць у падобным стылю. Ніхто не можа гэтага сцвердзіць, але і ніхто не адмовіць, што гэты помнік з часоў барока з'яўляецца сапраўды прыгожым. Агляд хоць бы і самых прыгожых помнікаў робіцца ў канцы цяжкім, тым больш, што бязлітасна пякуць гарачыя праменні сонца і спакушае блакітнае мора.

Некалькі слоў трэба яшчэ сказаць і аб самім Адрыятыцкім моры. Адносіцца яно да самых салёных у свеце. Як чытаем у справачніках, на кожны літр марской вады прыпадае 39 грамаў солі. Для параўнання: літр вады з Балтыцкага мора мае толькі 7—8 грамаў солі. Я пераканаўся на сабе, што выпадкова выпітая вада з Адрыятыцкага мора не заспакойвае прагі.

Адрыятык — гэта адначасова і адно з найбольш цёплых мараў свету. Сярэдняя тэмпература вады дасягае зімой 13°C, вясной 15°, летам 24°, а восенню 19°C. Есць месцы, дзе тэмпература вады ўлетку перавышае 30°C. Гэта цудоўныя ўмовы для рыбакоў і плывакоў. Гэтае ж самае гавораць і справачнікі. Праўдападобна, што ў Адрыятыцкім моры жыве каля 370 гатункаў рыб, а ў тым ліку і смачныя сардзіны, якія імпартуе Польшча.

У супастаўленні з гэтай інфармацыяй, здзіўляе той факт, што ў Югаславіі не ядуць рыбы. А калі ядуць дык гэтальki ж мала, як і мы. На працягу двухтыднёвага пабыту на ўзбярэжжы, мяне ніколі не пачаставалі свежай рыбай. Каб скаштаваць гэтага смачнага блюда, я вымушаны быў купіць кансерву.

Пасля заходу сонца вуліцы старога Дуброўніка ізноў запаўняюцца турыстамі. У гэтым няма нічога дзіўнага. Вечарам цудоўныя парталы гарадскіх палацаў ператвараюцца ў тэатральныя сцэны. Што год у ліпені і жніўні праходзіць у Дуброўніку тэатральны фестываль, на які прыбываюць найлепшыя калектывы з усяго свету.

У гэтым годзе запланавана 39 розных спектакляў. З багатай праграмы, я выбраў Шэкспіраўскага «Гамлета». Драма, ужо на працягу многіх год, ставіцца на фоне сцен княжскага замка. Гэты замак узнімаецца на высокіх скалах, акружаных вадой. Шум марскіх хваль прыдае пастаноўцы не малую долю грозы. Падчас заканчэння пастаноўкі з абаронных сцен разносіцца пушачны стрэл. Застаюцца ад гэтага непаўторныя ўражанні.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

Дуброўнік — панарама.

Як знішчаць мух

Простым сродкам для знішчэння мух — хлопаўкай — вельмі ўмела карысталіся і карыстаюцца нашы кітайскія сябры. Зрэшты, не толькі хлопаўкамі, але і ўсімі магчымымі сродкамі: вокны і фортачкі дамоў у гарадах засетчаны металічнымі сеткамі — а ў вёсках сеткамі зробленымі з рысавай саломы. Ад мух закрыты смяцёвыя скрынкі і прыбіральні, а зямля каля прыбіральняў і іншых месц магчымага іх выпладу, перакопваецца. Такім чынам знішчаюцца лічынкі. Часам замест перакопвання заражаныя лічынкамі ўчасткі старанна ўтрамбоўваюцца.

Бачкі, вёдры, скрынкі і іншыя смеццезборнікі трэба правідлова выкарыстоўваць. Смяццёвыя скрыні і бачкі ўстанаўліваюцца на асфальтаванай, або з цвёрдым грунтам 10-метровай пляцоўцы. Прыбіральні, смеццезборнікі, пляцоўкі, неабходна сістэматычна дэзінфікаваць.

Чыстата ў доме на двары, у бліжэйшым акружэнні жылля — важнейшыя ўмовы поспеху ў барацьбе з мухамі.

Ліпкая папера прадаецца ў нашых крамах.

Добра дзейнічаюць хімічныя сродкі, але, нажаль, некаторыя з іх адмоўна дзейнічаюць на чалавека, і таму патрабуюць асаблівай увагі. Трэба ўважліва сачыць, каб яны не трапілі ў ежу, каб дзеці не запэцкалі рук парашком, або выпадкова не выпілі так званы мухамср: ваду, налiгую ў сподачак з лістом паперы апрацаванай растворам мыш'яковага натрыя. Нядрэнна дзейнічаюць і шырока вядомыя сродкі: 10-працэнтны дуст (парашок) ДДТ і гексахляран — парашком пасыпаюць рэчы і паверхні, на якія найчасцей сядаюць мухі.

СКАРБЫ КІТАЙСКАГА ЦАРА

Звон званоў прывітаў навуковую экспедыцыю, якая адчыніла браму грабніцы кітайскага цара Ван Лі ў прадмесці Пекіна. Да брамы, якая ніколі на адчынялася былі прычэпленыя шнуры, якія ў час, калі адчынялі браму рухалі званы. У 400-гадовай грабніцы ў падземным палацы знойдзена вялікая колькасць каштоўных каменняў і прадметаў з золата і серабра.

Ці сапраўды існуе „СНЕЖНЫ ЧАЛАВЕК"?

Звесткі буйнага непальскага вучонага — надта каштоўныя. Але ён бачыў груп А ці не бачыў хто-небудзь непасрэдна жывога «снежнага чалавека»?

Так, ёсць і такія людзі. Вось іх паказанні:

«Бай Сінь, з кінастудыі Народна вызваленчай арміі Кітая, які толькі што вярнуўся ў Пекін, заявіў, што ён прабыў увесь 1957 год у Гімалаях і толькі цяпер пачуў аб тым, што хтосьці бачыў «снежнага чалавека». Ён паведаміў, што сам бачыў «снежнага чалавека» ў 1954 годзе, калі з трыма таварышамі рабіў фотаздымку леднікоў на гары Мустаг-Ата.

Аднойчы раніцой, неўзабаве пасля ўсходу сонца, на адлегласці звыш тысячы метраў яны ўбачылі двух невысокіх людзей, сэ згорбленымі плячмі, якія ідучы адзін за адным, падніматліся ўверх па схіле гары. Бай Сінь і яго калегі сталі крычаць і выстралілі ў паветра. Аднак гэтыя «людзі» не звярнулі на іх увагі і працягвалі ўзбірацца ўверх вялікімі крокамі. Здавалася, што яны з лёгкасцю лезлі на верх і зніклі сярод скал.

Бай Сінь паведаміў, што аднойчы фатограф і ён знайшлі на тоўстым пласце снегу сляды двуногай істоты. Яны нагадвалі сляды чалавека, але былі большыя. Бай Сінь і яго калегі ішлі па гэтых слядах паўтара кіламетра і знайшлі некалькі кропель крыві на дарозе. Гэтыя сляды прывялі іх, нарэшце, да масіўнай глыбы лёду, аднак ім прышлося вярнуцца, паколькі ўжо сцямнела і яны не маглі ісці далей.

У другі раз пагранічнікі, у якіх жыў Бай Сінь, выкінулі мяса каровы, якая здохла ад хваробы. Яны пакінулі яго прыкладна ў 40 метрах ад сваёй хаціны. Ноччу пры яркім святле месяца пагранічнікі ўбачылі як «дзікі чалавек», захутаны ў белую футру, схапіў мяса і пабег з ім.

Бай Сінь дадаў, што ходзіць многа мясцовых легенд аб «дзікіх людзях» Паміра. У заключэнне Бай Сінь сказаў: «Як бы ні называлася гэтая дзіўная істота, я лічу, што яна сапраўды жыве ў гарах Паміра».

(З газеты «Бэйцзінжыбао» ад 29 студзеня 1958 года).

НОВЫЯ цэны свіней

З мэтай большай зацікаўленасці земляробаў гадоўляй, Прэзідыум Урада зацвердзіў новы цэннік закупкі свіней, які абавязвае на пунктах скупу ўжо ад 24 жніўня г. г.

Паводле новага цэнніка, цана на свінні 1-га сорту застаецца без змен. Цана за ІІ-гі сорт павышана на 50 грошы за адзін кілаграм жывой вагі, за ІІІ-ці сорт — на 60 грошы і за IV сорт — на 70 грошы за адзін кілаграм жывой вагі. Апрача гэтага свінні, якія важаць ад 95 да 115 кілаграмаў дастаўленыя на пункт скупу ў летні перыяд будуць прэміяваны па 70 злотых ад штукі.

З гэтага відаць, што большая ўвага накіравана на штукі малодшыя — мясныя. Згодна гэта зрэшты, з патрэбамі нашага рынку, на якім, як вядома, у апошні час адчуваецца вялікі недахоп мяса.

Бяручы пад увагу сучасныя цэны на свінні лёгка вылічыць, што працяглы адкорм не аплочваецца. Старэйшыя свінні значна вальней прыбываюць на вазе, прырост 1 кілаграма жыўца каштуе шмат даражэй. Шмат карысней існуючым кармом выкарміць большую колькасць свіней і прадаць іх малодшымі, як мясныя штукі.

Пастанова прадбачвае таксама большую зацікаўленасць сялян гадоўляй парасят. За адхаваныя парасяты ад кожнага апарасення свінні, селянін будзе атрымоўваць 150 кілаграмаў вугалю.

Пад коламі воза

16 жніўня ў вёсцы Камолі Гайнаўскага павета здарыўся трагічны выпадак. Грам. Уладзімір Каледа вёз з поля лубін, седзячы на возе. На выбоістай дарозе воз моцна пахіснуўся і пярэдняя частка грузу абсунулася пад колы. Разам з лубінам упаў і У. Каледа, які моцна пакалечыўся пад коламі воза. Як сцвердзілі лекары, ён атрымаў зрушэнне мозгаў.

(мк)

„NIWA"

Organ ZG BSTK. Adres ZG BSTK: Białystok M. C. Skłodowskiej 7. tel. 54-14.

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok. ul. Wesołowskiego 1. tel. centr. 37-41. red. naczelny i sekretariat 25 89.

Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".

Warunki prenumeraty w Polsce: misięcznie — 2.40 zł. kwartalnie — 7.20 zł. półrocznie — 14.40 zł. rocznie — 28.80 zł.

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł. półrocznie — 20.30 zł. i rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.

Zamówienie na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA", Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykła wynosi $ 4.16.

P-3

БЕЛАСТОК

Ратуша — Рынак Касцюшкі.
фота — Л. Каралеўскі

Моладзь дапамагла

У вёсцы Мастаўляны, Беластоцкага павета, жыве сям'я Івана Габрусевіча. Гэта адны з найбольш бедных жыхароў вёскі. Жонка Іва на не магла адарвацца ад хворых дзяцей да працы ў час жніва. У сувязі з гэтым малады настаўнік Валодзя Зарэцкі з гэтай жа вёскі падказаў моладзі думку, дапамагчы Габрусевічам пры рабоце.

Так і было. Раніцай у нядзелю 26 ліпеня г. г. 11 маладых людзей на чале з Сцяпанам Зарэцкім скасілі і звезлі ў дзесяткі ўсё яшчэ не скошанае збожжа Габрусевічаў.

Брава моладзь з Мастаўлян.

ЯНКА СЕРАДА

Трэба пабудаваць Дом-помнік К. Каліноўскага

Вы пісалі ў апошнім нумары «Нівы», што грамадскі камітэт пабудовы Дома - помніка К. Каліноўскага сабраў мала грошай.

На маю думку неабходна пабудаваць гэты дом і такім чынам ушанаваць памяць нашага героя. Патрэбна таксама дапамагчы камітэту ў зборы грашовых сродкаў. Я думаю найлепш было б, каб кожны чытач нашай газеты правёў працу ў сваім асяроддзі, сабраў грошы і выслаў на адрас Камітэта, або рэдакцыі.

І таму, заклікаю ўсіх чытачоў распачаць збор грошай, і падтрымаць гэтым самым ініцыятыву грамадскага камітэта.

ПЕЦЯ ІВАНЮК
Плёскі

Сяляне пакінулі малаціць рукамі

Сяляне Гайнаўскага павета пачалі ўжо важную штогадовую работу — малацьбу. У кожнай вёсцы працуе некалькі машын. Сяляне назаўсёды пакінулі малаціць рукамі. Механізацыя ўвайшла і ў гэту галіну работы. У сувязі з малацьбой значна ўзраслі дастаўы збожжа для дзяржавы.

На пункце скупу ў Кленіках кожны дзень з'яўляецца шмат вазоў са збожжам. Тут прыязджаюць сяляне не толькі з Кленікаў, едуць сюды і з іншых вёсак як: з Курашава, Зубава, Піліпак, Пасынак, Локніць і г. д.

Ужо ў 8 гадзін раніцы на пункт загатоўкі збожжа прыходзіць мясцовы кладаўшчык грам. Яканюк. Рабочы дзень канчаецца ў яго ў 16 гадзін, але калі на пункце з'явіцца большая колькасць сялян, ён ахвотна працуе да той пары, пакуль апошні селянін не здасць збожжа і пакіне скупачны пункт. У адзін толькі дзень прымае ён да 20 тон збожжа. Сяляне павінны браць прыклад з тых, якія ўжо выканалі свой патрыятычны абавязак. Сярод іх з'яўляюцца, між іншым: Іван Місеюк з Курашава, Валер'ян з Лушчаў, Васіль Пашкоўскі, Васіль Карчэўскі, Аляксей Іванюк з Кленік.

АЛЯКСАНДР ЗАКРОЙШЧЫК
Кленікі

Анна Сяменюк і яе дачка

Вёска Цялушкі славіцца народнымі мастакамі. Большасць вясковых хат упрыгожана тут народнай разьбой. Шмат сялян робіць саламяныя каробкі, (кобялкі), якія карыстаюцца поспехам не толькі ў нашай краіне, але таксама ў Англіі і Бельгіі. Апрача таго, жанчыны Цялушак ткуць прыгожыя дываны.

Калі хто быў у хаце Анны Сяменюк, дык напэўна захапляўся прыгожым унутраным афармленнем яе хаты. Усё там зроблена рукамі Анны Сяменюк і яе дачкі Надзі. Макаты, дываны, дарожкі, папяровыя фіранкі, — усё гэта зроблена па-мастацку. Анна Сяменюк і яе дачка Надзя робяць найбольш каробак у вёсцы і дастаўляюць іх у ЦПЛіА ў Беластоку.

М. К.

МАТРЫМАНІЯЛЬНЫЯ

Наш чытач з Аўстраліі прыслаў у рэдакцыю ліст, у якім просіць, дапамагчы яму знайсці беларускую дзяўчыну, на якой хацеў бы жаніцца. Мае 30 год.

На просьбе нашага чытача падаём яго адрас:

Włodzimierz Zurowicz, 10 Eddy St. Hamilton N.S.W. Australia.

КЛОПАТЫ З БУЛЬБАЙ

ГС у Клюковічах, Сяміцкага павета, ужо распачаў закупку бульбы ад сялян. Але бяда ў тым, што ГС не мае свайго пункта скупу ў Клюковічах і сяляне вымушаны давозіць абавязковыя пастаўкі бульбы да аддаленага за 15 кіламетраў пункта. Дарогі ў нас пераважна дрэнныя, такія, як кажуць, што сам чорт можа на іх паламаць ногі. Таму селянін не можа палажыць на воз больш чым 3—4 мяшкі бульбы.

Добра, калі селянін мае невялікую колькасць бульбы прадаць дзяржаве. Але ёсць шмат такіх, якія дастаўляюць па 20—30 цэнтнераў бульбы. Тады яны вымушаны некалькі разоў вазіць бульбу за 15 кіламетраў. Ці ж гэта не здзек? З другога боку гэта спазняе выкананне планаварыхтовак бульбы.

Чаму ГС у Клюковічах не можа арганізаваць пункта прыёму бульбы на месцы? Я думаю, што на працягу 15 год існавання народнай улады, быў ужо час арганізаваць такі пункт у Клюковічах. Хіба ПЗГС у Сямятычах згодны з гэтым?

Я. К. БЯРОЗА
вёска Клюковічы

Не давайце дзецям запалак

19 жніўня г. г. перад абедам у вёсцы Крывец, Гайнаўскага павета ўспыхнуў пажар. Згарэла хата, 3 стадолы і хлеў. Найбольш пацярпеў грам. Сцяпан Кавальскі, які застаўся з сям'ёй без нічога. У яго згарэлі ўсе гаспадарчыя пабудовы — хата, стадола і хлеў.

Прычынай пажару былі гульні дзяцей з запалкамі.

(м к.)

Выратавалі ад смерці

Аднойчы ў ліпені, паехаў па сена 80-гадовы Езік Трусевіч з вёскі Гарадзіска да Слабодкі (10 км.) Калі ехаў назад, сонца настолькі «прыпякло», што Трусевіч едучы на фуры абамлеў. У гэты час за ім ехаў грам. Дзяніс Стоцкі. Раптам, конь павярнуў воз у роў. Грам. Стоцкі намагаўся збудзіць, як ён думаў Трусевіча. Аказалася, што Трусевіч ляжыць на фуры безуладны. Трусевіча завезлі ў вёску і палажылі пад дрэва. Грам. Стоцкі адказаўся ад далейшай апекі. Трэба было вызваць карэтку з хуткай дапамогай. І тут многа дапамог грам. Рыгор Болбат, які зараз паехаў на веласіпедзе некалькі кіламетраў да тэлефона і пазваніў.

Хутка вызваная карэтка пагатоўя ўратавала жыццё. Ужо на другі дзень гр. Трусевіч паехаў па сена.

(мб)

Конкурс прадаўцоў «РУХ»

«Культура і эстэтыка гандлю на штодзень»

Па ініцыятыве Прадпрыемства распаўсюджвання друку і кнігі «Рух» у Беластоку, рэдакцыі «Нівы» і «Газеты «Беластоцкай», а таксама ваяводскай секцыі прадаўцоў, арганізавана конкурс пад назвай «Культура і эстэтыка гандлю на штодзень».

У конкурсе могуць прыняць удзел усе пункты продажы друку і кнігі на тэрыторыі Беласточчыны.

Удзельнікам конкурса будуць выдзеленыя надта атракцыйныя і каштоўныя ўзнагароды. 1-шая ўзнагарода будзе каштаваць да 2000 злотых, другая — да 1000 злотых, ІІІ і IV па 400 злотых.

Апрача гэтага рэдакцыя «Нівы» і «Газеты Беластоцкай» прызначыла для пераможцаў конкурса спецыяльныя ўзнагароды. «Ніва» — радыёпрыёмнік «Шаротка» і «Газета Беластоцкая» два ручныя гадзіннікі.

Запрашаем да ўдзелу ў гэтым цікавым конкурсе ўсіх прадаўцоў кіёскаў «Рух», у якіх прадаецца «Ніва» і жадаем поспехаў.

(вб)

Вясковыя жарты

Муж з жонкай паехалі па сена. Ім здарылася няшчасце. Кепска накладзеная фура павалілася і прыдушыла мужа. Муж крычыць:

— Ратуй мяне!

А жонка толькі пытае:

— Ты дзе долары падзеў?

*

Лясьнік злавіў мужыка, які ўкраў тоўстае дрэва.

Ляснік:

— Ну, што ж, братка, будзеш сядзець.

Мужык:

— Ой, паночку ляснічы, якім правам вы мяне пасадзіце, я ж на гэтае месца ўжо трох пасадзіў.

*

Двух п'яных пабіліся. Адзін быў слабейшы і яму больш дасталася.

На другі дзень ён ідзе шукаць таго, хто яго пабіў. Вось яны і сустрэліся.

— Ці то не ты часам будзеш учарайшы? — пытае пакрыўджаны.

А той яму.

— Які я ўчарайшы, я ўжо 30 год пражыў.

Прыслала
Вольга КАРДАШ
в. Ляшукі
п-та Старое Ляўкова
Гайнаўскі павет

ГУТАРКА

На вуліцы сустрэліся два гаспадары — Мікола і Васіль.

— Ну і ўраджай сёлета! — кажа Мікола.

— Радыё казала, што будзе дождж — адказвае Васіль.

— Як там у цябе збожжа, вялікае? — пытае Мікола.

— Узаўтра паеду ў Бельск — гаворыць Васіль!

— Дурны ты, Васіль!

— Але лепшы ад цябе — адказвае ён Міколе.

Прыслаў:
Андрэй СІДАРУК
з Сакаў

ПАХВАЛІЎСЯ

— Гэта было ў час руска - турэцкай вайны, — расказваў дзед Рыгор. — Іду я, — аж бачу ляжыць турак. Так я яго і ўцяў шашкай па нагах.

— А чаму не па галаве, — пытаецца Сцёпа.

— Ну, бо галавы ўжо не было.

Прыслаў
КОЛЯ ДАНІЛЮК
в. Крывая
Бельскі пав.

ЧАСТУШКІ

Ля Ласінкі на гасцінцы

Ля Ласінкі на гасцінцы,
Мост паломаны вісіць.
Пакуль ты яго праедзеш,
Душа ў пяткі заляціць.

То не мост, а проста пастка
На людзей і на машын,
Там каня скалечыць можна —
Наламаць у возе шын.

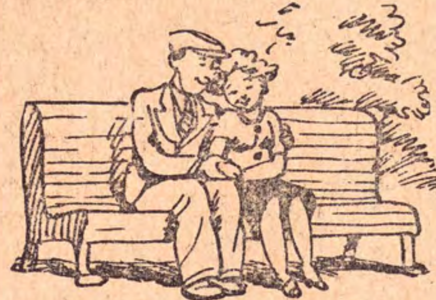
Не дзіўную, што ў Ласінку
Не йдуць хлопцы да дзяўчат;
— Там на мосце ногі скруціш, —
Ў адзін голас ўсе крычаць.

— Хай у дзень ты і праедзеш
Гэты мосцік, абмінеш,
То ў начы абавязкова
Ў дзіру нейкую ўпадзеш

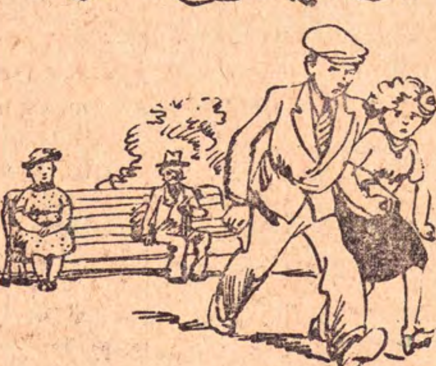
У дзень паехаць і прыехаць —
Гэта «рантка» ні к чаму.
Не цікавая дзяўчыне
Не па густу і яму.

Каб каханне не псаваць,
Трэба мост рамантаваць,
А выгода будзе ўсім
І старым і маладым.

ЯНКА БЕРАЗАВЕЦ

Мал. У. Узбяковаї
«Аганёк»

У СУДЗЕ

Суддзя да абвінавачанага:
— За хуліганства вы атрымалі месяц турмы. У якім вы месяцы хочаце адбыць кару?
Абвінавачаны:
— У лютым.
— А чым гэта матывуеце? — пытае суддзя.
— Бо люты мае толькі 28 дзён.

б. я.

ВЭЦІ

Нарабілі на свеце шуму з-за снежнага чалавека Вэці.

Усялякія навуковыя экспедыцыі па гарах лазяць, дзе нават горная каза не заглядала. Навуковыя супрацоўнікі ганяюцца за Вэці, як за зайцам. Бывае, знойдуць след мядзведзя, падрабязна пад мікраскопам разгледзяць яго, а потым пішуць карэспандэнцыі аб тым, што натрапілі на сляды Вэці.

Расказваюць, што 30 год таму назад у Тыбецкіх горах быў злоўлены жывы Вэці, аброслы ад галавы да ног, разам з пупам. (Нічога ў гэтым дзіўнага, у гарах то цырульняў няма.)

Вэці не бываў у піўных, ні на кірмашах, ані ў Гээсах на скупачных пунктах не паказваўся. Мабыць таму і не ўмеў гаварыць.

У нашым жыцці другія ўмовы.

Усё ж-такі вернемся да гісторыі Тыбецкага Вэці.

Гэты снежны чалавек, спаткаўшыся з цывілізаваным, ужо на другі дзень памёр са здзіўлення.

Хоць Тыбет ад нас далёка, але Вэці можна знайсці і ў нас.

У нашай вёсцы, напрыклад, жыве Вэці. Валасамі аброс, як наш дзед Панамар, ад людзей уцякае, севаабаротам і культывізацыяй не цікавіцца. Адным словам сапраўдны Вэці.

Наш Вэці сочыць толькі за сваімі ўласнымі справамі. Грамадскімі справамі не цікавіцца, на вясковых сходах не бывае і суседзям ніколі не дапамагае.

Наш Вэці разумова развіты дакладна так, як сапраўдны Вэці. Калі едзе шасою, не разумее, што карыстаецца грамадскай дарогай, а як толькі зверне на вясковую дарогу, і падырдзе па выбоях, дык уладу вылае за непарадкі дарожныя. Забывае, што сам ад грамадскіх абавязкаў выкручваецца.

Паглядзіце, людзі, вакол сябе. У вас таксама такія Вэці знойдуцца. Іх можна і без мікраскопа ўбачыць.

Дзядзька Лявон

ЭДУАРД ВАЛАСЕВІЧ

МЕД І РЭДЗЬКА

— Калі мяне ў мядку прыгатаваць —
Ласунку лепшага і ў сне не прыгадаць!
За цукар саладзей, смачней за грушы!
Старога і малога ад мяне не адарвеш за вушы!
Вось гэта ежа — проста асалода! —
Захліпвалася Рэдзька горда.
— Вядома, — адгукнуўся жоўты Агурок, —
І я з ім меў бы іншы смак,
Ды і без нас з табой нішто мядок!

БЫВАЕ ТАК

Сябе мы часам выстаўляем,
А добрага ў другіх не прыкмячаем.

У ЧАСЕ НАБАЖЭНСТВА

У прыхадскім касцёле адбывалася ўрачыстае набажэнства за дождж, бо пасуха пагражала ўраджаю. Наступае момант пропаведзі. Вышаў ксёндз, паглядзеў з гневам на прысутных і выгукнуў абураны:

— Як вам не сорамна, нявернныя. Вы прышлі маліцца да Бога за дождж, а ніхто з вас не ўзяў з сабой парасона.

б.

Румынскі гумар

У РЭСТАРАНЕ

— Афіцыянт, падайце калі ласка—арфаграфічныя памылкі.
— Такога не маем.
— Тады, чаму яны ў вас у меню?

Польскі гумар

ПАМІЖ ПАЭТАМІ

— Як ты лічыш — я павінен у свае вершы даваць больш агню?
— Не, — больш вершаў у агонь.

ЦЫРК

— У апошняй нашай праграме мы маем вялікі атракцыён — тыгр і авечка згодна жывуць у адной клетцы.
— І ніколі не сварацца?
— Часам.
— І што тады?
— Тады мы купляем новую авечку.

Англійскі гумар

*

Бацька сеў каля каміна. Дзеці расказваюць яму па чарзе, што добрага яны сёння зрабілі.
— Я памыла пасуду — сказала старэйшая.
— А я паставіла ўсё на паліцу — сказала другая.
Самая маленькая прапішчэла:
— А я толькі падбірала асколкі.

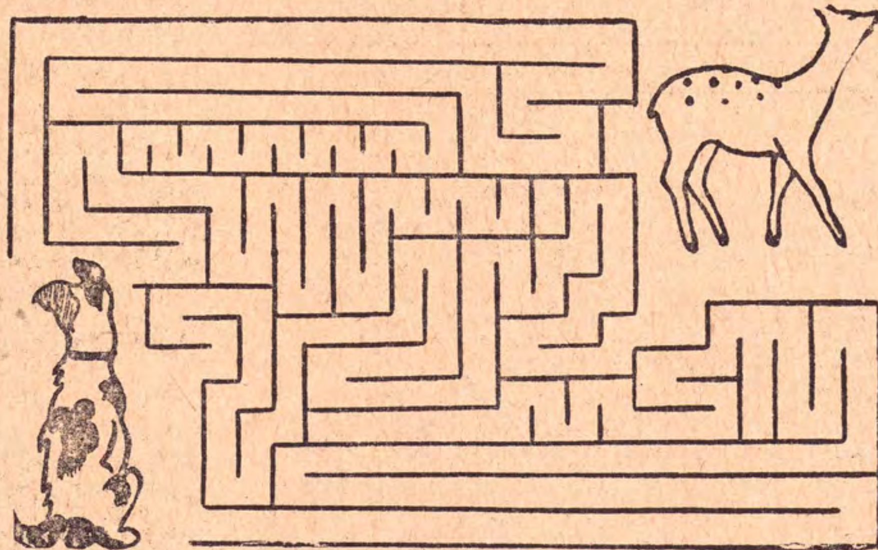
*

— Я не вельмі высокага погляду аб сланах — сказала адна муха другой.
— Чаму?
— Ну, хоць бы таму, што яны не ўмеюць хадзіць па столі.

Прыслаў
АНТОН РУДАК
Торунь

ПАДУМАЙ

(Апрацавала — Л. Красоўская)

Якой дарогай пабяжыць Бобік за сарнай?